

HARTJE HAARLEM

9 km

Startpunt

NS station Haarlem
Stationsplein 11
2011 LR Haarlem

coördinaten: N52.3878 E4.6395

Introductie

Maak tijdens deze zwerftocht kennis met de goed bewaarde, historische binnenstad van Haarlem die in het rijke bezit is van ruim 1000 monumenten die ingeschreven zijn in het rijksmonumentenregister. Op het centrale plein, de Grote Markt, staan maar liefst 18 van deze monumentale gebouwen. Laat u betoveren door het beschermde stadsgezicht.

Wandel over de bolwerken, door het park met enorme villa's, langs de grachten en het Spaarne, door straten waar ontelbare panden staan met een grote gevarieerdheid aan gevels. Heb oog voor detail! Verscholen achter zware toegangspoorten liggen vele hofjes. Bekijk de prachtige kerken en de vele monumentale gebouwen. Loop door de winkelstraatjes met bijzondere winkels. Aan restaurants en cafeetjes is geen gebrek. Trek er gerust een dag voor uit om volop van de stad te genieten.

Praktische informatie

Haarlem heeft een aantal musea waaronder het Frans Hals Museum. Wilt u een speciaal museum bezoeken, kijk dan vooraf naar de openingstijden. Veel hofjes zijn op zondag gesloten.

[Informatie over Haarlem](#)

Tip voor gps gebruikers: neem de routebeschrijving mee voor de informatie over de bezienswaardigheden.

Routebeschrijving

In de beschrijving van de route wordt de aandacht gevestigd op verschillende monumenten en bijzonderheden waar u langs komt tijdens de wandeling. Bent u geïnteresseerd in meer? Op veel bezienswaardigheden staat een bordje met uitgebreide informatie. Achter de zware deuren en verscholen toegangspoorten vindt u Haarlemse hofjes met schattige huisjes en fraaie tuinen. Een aantal hofjes is te bezoeken van 10 tot 18 uur, meestal niet op zondag.

1 U verlaat station Haarlem aan de kant van Kennemerplein. Sla linksaf. Voorbij alle gestalde fietsen steekt u bij de stoplichten naar rechts over. Loop rechtdoor naar de T-splitsing in het park. Volg het halfverharde pad langs het water naar links.

Het voortbestaan van de voormalige bolwerken, verdedigingswerken, stond rond 1800 onder druk. Sommige bestuurders waren van mening dat de singels gedempt moesten worden. Gelukkig besloot het stadsbestuur dat er een wandelpark van moest worden gemaakt. Ook werd het toegestaan villa's te bouwen.

Kruis het rode fietspad en wandel rechtdoor het pad langs het water helemaal uit. Loop naar links en steek naar rechts over. Ga door de Franklin Hoevens tunnel en koers rechtdoor het park in.

Rechts ligt aan de overkant van het water voormalig pakhuis Olympia. Het is een rijksmonument en werd in 1895 in opdracht van de Hollandse IJzeren Spoorwegmaatschappij gebouwd. Het pakhuis was

bereikbaar met een, deels nog aanwezig, rangeerspoor dat aansloot op een verdwenen draaischijf waarover de goederenwagens naar binnen werden gereden.

U neemt de tweede afslag naar links. Op de driesprong houdt u links en loopt rechtdoor het park uit. Steek de straat over en wandel naar rechts het parkje in.

U bent nu in het Kenaupark, het meest monumentale villapark van Haarlem. In 1867 besloot de gemeente het wonen in een groene omgeving aan de rand van de stad te bevorderen. Het terrein, dat oorspronkelijk gebruikt werd als stadskruidentuin, kreeg de bestemming van villapark. Daarmee hoopte het stadsbestuur dat welgestelde burgers zich in de stad zouden vestigen.

Volg het pad schuin naar links tot einde park. Ga min of meer rechtdoor langs huisnr. 26 de straat Kenaupark in. Na de brug loopt u rechtuit. Neem de eerste straat naar rechts, Kraaijenhorst. Deze gaat na de bocht over in Witte Herenstraat. U komt langs het Luthers Hofje op huisnr. 16, het Frans Loenenhofje op huisnr. 24 en op huisnr. 30 ziet u het toegangspoortje van het Coomanshof. Loop tot het eind van de straat.

2 Ga linksaf naar de kruising en volg Gedempte Oudegracht naar rechts ongeveer 200m.

Aan beide kanten van de straat staan vele monumentale huizen. Op huisnr. 36 een mooi pand met een luifel. Aan de overkant op de huisnrs. 45, 47 staat een ruim drie eeuwen oud pand dat onder meer bewoond is geweest door twee Haarlemse burgemeesters. Het pand heeft een fraaie gemetselde top met cementen versieringen. Een gevelsteen Spaarbank waarop twee hout sprokkelende vrouwen verwijzen naar spaarzaamheid.

U gaat voor de gevelsteen Spaarbank met de sprokkelende vrouwen rechtsaf Zuiderstraat in. Loop langs het Zuiderhofje op huisnr. 12 tot de kerk op de hoek van Gedempte Voldersgracht.

De Jacobskerk is sinds november 2010 de nieuwe thuisbasis van Jopen Bier. In de voormalige kerk, omgedoopt tot Jopenkerk, is nu een volledig operationele brouwerij, grand café en restaurant. Het interieur is prachtig. U kunt het brouwproces met eigen ogen aanschouwen. Dagelijks geopend vanaf 10 uur.

Volg Gedempte Voldersgracht linksaf naar de kruising. Sla linksaf Barrevoetestraat in. U komt langs het Hofje van Loo dat aan de linkerkant ligt. Loop aan het eind van de straat rechtdoor Botermarkt op.

De Botermarkt is een mooie locatie waar wekelijks vier dagen markt is. Op maandag een groot aanbod van tweedehands kleding. Op zaterdag bloemen, groenten, fruit, kaas en verschillende versproducten. Iedere woensdag is er een themamarkt en vrijdags is er de biologische boerenmarkt. Een groot en gevarieerd aanbod, wat zeker een bezoekje waard is!

Links ligt goed verstopt naast huisnr. 13 het gangetje naar het Bruiningshofje. U kunt er een kijkje nemen. Nadat u het hofje verlaten heeft, loopt u linksaf over Botermarkt. Kijk naar de gevels aan de linkerkant.

Aan het eind van de markt is aan de overkant de oude drogisterij van A. J. van der Pigge te herkennen aan de traditionele Gaper tussen de entree. Neem een kijkje in de winkel, het interieur is prachtig.

Wandel terug over Botermarkt en kies aan het eind Tuchthuisstraat naar links. Het Brouwershofje ligt op huisnr. 8. Op de T-splitsing slaat u rechtsaf Breestraat in. U komt op een soort pleintje waar vijf straten bij elkaar komen. Deze wijk heet dan ook de Vijfhoek.

3 U koerst min of meer rechtdoor Drapeniersstraat in tot aan de kruising. Ga linksaf en wandel de eerste straat links, Wolstraat, uit. Loop rechtsaf tot aan de kruising met Doelstraat. Ga linksaf naar de volgende kruising. Links komt u op Lange Annastraat 40 bij het Hofje van Guurtje de Waal. U keert om en loopt door tot het Proveniershof aan uw linkerhand bij de Nieuwe kerk.

Het is de moeite waard om dit grote hof te bekijken.

Als u terugkeert uit het hof slaat u linksaf en neemt de tweede straat naar links, Korte Houtstraat. U loopt dit 'groene' straatje uit. Ga linksaf en houd op de Y-splitsing de rechtertak. Neem de eerste straat naar rechts, Cornelissteeg. Aan het eind slaat u linksaf en loopt na huisnr. 29 rechtsaf het steegje uit (Omvalspoort). Ga rechtsaf. U komt langs het Historisch museum en het Frans Halsmuseum, wandel door tot de singel. Ga linksaf en neem de eerste straat naar links Kleine Houtstraat. Op huisnr. 80 ziet u de voormalige varkensslachterij. Vlak daarna loopt u linksaf Gortestraat uit.

4 Ga rechtsaf. U steekt de drukke straat over en wandelt rechtdoor Schagchelstraat (op huisnr. 13 een oud pand met een fraaie klokgevel versierd met vazen en guirlandes) tot de kruising met Anegang. Sla rechtsaf.

Aan het eind ziet u rechts dat Kleine Houtstraat de leukste winkelstraat van 2009 was en links winkelpand De Zon. Dit winkelpand dateert uit 1899 en is een rijksmonument. Het werd oorspronkelijk gebouwd voor Vroom & Dreesmann, destijds nog manufacturenfirma De Zon genaamd, met bovengelegen woongedeelte. In de kelder, op de begane grond en de eerste verdieping is een restaurant gevestigd. In de rest van het gebouw wil men luxe hotelkamers creëren. Men wacht op de vergunning.

U keert terug naar de kruising bij Schagchelstraat. Sla rechtsaf Warmoesstraat in. Op huisnr. 23 ligt het Hofje 'In den Groenen Tuin'. Aan het eind van de straat ziet u rechts de gevelsteen met de Spijkermand. Voor u staat de grootste kerk van de stad: de Grote of St. Bavokerk. Loop min of meer rechtdoor langs de overvloedig versierde Vleeshal die aan de linkerkant ligt. Buig naar links om het gebouw. U bent op Grote Markt. In het Vishuisje op huisnr. 16 is Museum de Hallen gevestigd. Loop door tot voor het stadhuis.

5 Kies de straat links van het stadhuis. Op Grote Markt 2 kunt u naar binnenlopen, er staat een informatiebord over het stadhuis. Als u terugkeert ziet u aan de overkant nog een mooi pand. Daarna wandelt u rechtsaf Koningstraat in. Op huisnr. 20 staat Huis van Schagen en Brakenhoff Broodbakker op huisnr. 37. Keer terug en loop de tweede straat links in, Jacobynestraat. Neem de eerste straat naar rechts.

U bent op Prinsenhof, dit was oorspronkelijk de kloostertuin van de Dominicanen. Deze monniken werden vaak Jacobijnen genoemd, de Jacobynestraat waar u net doorliep herinnert daar nog aan. Op dit moment is de Hof een gemeentepark. Het stedelijk gymnasium kijkt erop uit. In het midden staat het beeld van Laurens Janszoon Coster, de uitvinder van de boekdrukkunst. Dit is overigens zeer discutabel, in het algemeen wordt aangenomen dat het de Duitser Gutenberg was. Ook op de Grote Markt, waar u straks weer terugkeert, staat een beeld van Coster.

In de rechterhoek van de hof loopt u rechtsaf het steegje ('t Pand) uit. U keert rechtsaf terug op Grote Markt. Koers rechtdoor over het marktplein. Na Grand Café Brinkmann en de Hoofdwacht op huisnr. 17 wandelt u langs de kerk tot aan Klokhuisplein. Ga naar rechts en volg de eerste straat linksaf, Damstraat. Aan het eind van deze straat staan links monumentale panden met op de hoek de Waag. U gaat linksaf langs het Teylersmuseum tot vlak voor de gracht.

Rechts ligt de Gravestenenbrug. De twee monumentale panden aan de overkant met de authentieke trapgevels zijn omstreeks 1630 gebouwd. De gevels zijn rijkelijk van natuursteen voorzien. Dit bouwmateriaal was door het transport vanuit België of Duitsland kostbaar. De hoeveelheid natuursteen in een gevel was daarom een indicatie voor de economische status van de eigenaar die het huis liet bouwen. In de panden daarachter was al sinds circa 1550 een bierbrouwerij genaamd De Olyphant gevestigd. Deze bierbrouwerij is tot 1699 actief geweest. In de zijgevel aan de Wijdesteeg is een gevelsteen ingemetseld met de afbeelding van een olifant.

6 U gaat de witte ophaalbrug over, sla linksaf. Na de afbuiging houdt u links aan en wandelt lekker door langs de rivier het Spaarne. Op Houtmarkt 19 en 7 ziet u veel gevelstenen. Als u niet verder kunt, buigt u naar rechts en loopt daarna linksaf Scheepmakersdijk uit. Na het trappetje gaat u naar links over de brug. U steekt over en gaat linksaf tot het imposante Teylershof. Keer terug en neem Valkestraat naar links. Aan het eind buigt u kort naar rechts en daarna volgt u Vrouwestraat linksaf tot aan de gracht. Loop naar links de gracht af.

Er staan panden aan beide zijden van de gracht met veel verschillende soorten gevels.

Aan het eind gaat u naar rechts en neemt direct Bakenessergracht naar rechts. Op huisnr. 84 bevindt zich een gevelsteen van een valk. Kies het eerste straatje naar links, Nauwe Appelaarsteeg, en sla rechtsaf Wijde Appelaarsteeg in. Op huisnr. 11 gaat u het Hofje van Bakenes binnen.

Let op: als het Hofje van Bakenes gesloten is, loopt u rechtdoor de straat uit. Lees hieronder verder bij: 'Ga rechtsaf naar de Waalse Kerk.'

Koers rechtdoor langs de tuin naar het aangrenzende nieuwste hofje van Haarlem. Verlaat dit door de grote grijze deur en loop linksaf de straat uit. Ga rechtsaf naar de Waalse Kerk. Wandel naar links tot einde straat. U bent hier in de rosse buurt van Haarlem.

7 Loop rechtsaf langs de mooie panden op huisnr. 61 en 63. U gaat linksaf Ceciliasteeg in. Kies Morinnesteeg

naar links. Aan de linkerkant ligt de Wijngaardtuin, een verborgen groene oase in de stad. Keer terug via dezelfde weg naar de hoofdstraat en sla linksaf. Na circa 20m stapt u linksaf door de ijzeren poort. Rechts ligt het Noordhollands archief; hét informatiecentrum voor de provincie Noord-Holland.

Bent u hier in het weekend dan is de poort gesloten. Keer terug naar Ceciliasteeg en loop deze naar links uit. Ga rechtsaf en u bent weer op de route.

Aan het eind volgt u Korte Wijngaardstraat naar rechts tot de Stalhouderij. Loop linksaf naar de kruising met Kruisstraat (links ligt op huisnr. 26 een mooi pand met allemaal luiken). Ga rechtsaf tot net na de brug en wandel rechtsaf over Nieuwe Gracht tot aan huisnr. 2. Hier bevindt zich het Hofje van Noblet met een prachtige regentenkamer die te bezichtigen is.

Aan de overkant van het Spaarne ligt molen de Adriaan. Door zijn schilderachtige ligging aan de rivier en door zijn grote hoogte was deze stellingmolen door de eeuwen heen een van de markantste bouwwerken van Haarlem. Ook ziet u Koepelgevangenis Haarlem. Deze werd rond 1900 gebouwd en is de derde en laatste koepelgevangenis van Nederland. Omdat de koepel niet voldeed aan de eisen die men nu stelt, werd in 1986 begonnen aan een grootschalige renovatie. De Koepel is een Huis van Bewaring voor 392 mannelijke gedetineerden. Er zijn plannen om de gevangenis in de toekomst te sluiten.

8 U slaat na het hofje linksaf. Neem de eerste straat naar links, Parklaan, en kies de eerste straat naar rechts. Bij Ripperdapark koerst u rechttuit langs het plantsoen. Voor het grasveld slaat u linksaf. Aan het eind van het gras houdt u links aan naar de kruising. Loop rechtdoor Parkstraat uit. Hoewel u al veel gezien heeft, is het de moeite waard om linksaf naar het Hofje van Staats te gaan op huisnr. 39. Achter het indrukwekkende hoofdgebouw, waar tegenwoordig een veilinghuis gevestigd is, ligt een ruime binnentuin met 20 woningen. Na het hofje loopt u rechtsaf naar het station, eindpunt van deze wandeling van De Mooiste Routes.

*Met dank aan de routemaker(s) Mieke Timmer en aan de controleur(s) Piet Laan.
© De Mooiste Routes. Nadruk verboden.*

